

^(א) והתשני בשורש עכשיו כתב יש סתפין ביו"ד ואיט נירין]. ^(ב) גי' הערוך ערך חלון גי' אין שם חלון אפי' אחד, ^(ג) נתי' מנילת תענית פ"ג]. ^(ד) ולקמן קה. מנילה טו]., ^(ה) גי' הערוך ערך גט אב שכתב לגטין וכי' פי' שטר טוואה ודע עוד דינילקוט איתא אב שכתב לקישין]. ^(ו) מנחות מד]., ^(ז) נכרטי' שבעי' ליתא].

תורה אור השלם

1. צי את בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם באים אל הארץ כנען זאת הארץ אשר תפל לכם בנהלה ארץ כנען לגבלתיה: במדבר לז ב 2. ויאמר ארור כנען עבד עבדים יתיה לאתיו: בראשית ט כה 3. וְיִן נָתַן אֶת חֹן הָעֵץ בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׁאָלוּם וַיַּגְדֵּלוּ אֶת מִצְרַיִם: שמות יב לו 4. ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה: שמות יב מ 5. ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם אשר ילדה הנה הפזעריית שפחת שרה לאברהם: בראשית כה יב 6. ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק: בראשית כה יט 7. ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק: ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנתו ושלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם: בראשית כה ה-ו

7. ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק: ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנתו ושלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם: בראשית כה ה-ו

גליון הש"ס
רש"י ד"ה חלון וכו'.
שיואל מן הים. עיין גליון רש"י מנחות דף מד ע"א ד"ה ועולה:

הנהגות הגר"א
[א] נב' פעם אחת נמחק:

לעזי רש"י
אשקור"ל [אשקור"ל].
סנאי.

אמרה ליה צרטיה. דקיסר לרצן גמליאל שצקיה: שני יולדים וכו'.

משל הוא. אלו היו שני יולדים צעירנו אחד יולד כלים מן המים וכו':

אמרה לו. א"כ הקצ"ה אס מן המים הוא מצייר דמטפה סרוחה שהיא כמים הוא מוליד: **מן העפר לא כל שכן.** שצדו: **דצי רצי ישמעאל סנא קל וחומר מכלי זכוכית.**

וזה היא תשובה שהשיבה לאציה: **מה כלי זכוכים שעמלן ברוח של אדם.** שכשהוא עושה אותו יש לו שפופרת ונופח לתוכה וכן נשמע מפי האומנין: **יש להם תקנה.** להתיקן ולחזור ולעשות מהן כלי. והא' דלמרינן בחגיגה (דף טו.) ונוחין לאצדם ככלי זכוכית לא שאין להם תקנה אלא שנספדין לשעתן ואין מתקיימין: **עכשיו שיש מים.** והכי נמי הקצ"ה יולד את האדם מטפה קטנה שאין בה ממש וכ"ש שיכול לנרצתו מן העפר. אי נמי כל העולם כולו יצר מתווה: **ואם אי אשה מאמין.** שהקצ"ה יולד מן העפר: **עכבר.** שקורין אשקור"ל ויש צמיגן שאין נבראין על ידי תולדה: **היום.** מתחיל לברא ולנלאת מן העפר ולמחר מהלך כשהוא נברא כדלמרי' בשחיטת חולין כהעור והרטוב (דף קס.).

ושמא סאמר לומן מרובה. שאותו שרץ אינו נברא לאלתר אלא לזמן מרובה שזוע או שצועיים ומהא' סבור שאין הקצ"ה מחיה המתים לפי שעה: **לך ענף להר וכו'.** חלון.

וראה שהיום ^ב אין בו אלא לגביהא בן פסיסא ווי לבון חייביא דאמרייתון מיתי חייין דחייין מיתי דמיתי חייין א"ל ווי לבון חייביא דאמרייתון מיתי לא חייין דלא הוו חיי דהוי חיי לא כ"ש א"ל חייביא קרית לי אי קאימנא בעיטנא כך ופשיטנא לעקמותך מינד א"ל אם אתה עושה כן רופא אומן תקרא ושכר הרבה תטול ת"ר ^א בעשרים וארבעה בניסן איתגמילו דימוסנאי מיהודה ומירושלים כשבאו בני אפריקאי לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו ארץ כנען שלנו היא דכתיב ^י ארץ כנען לגבולותיה וכנען אבוהון דהנהו אינשי הוה אמר להו גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס מוקדון אם ינצחוני אמרו הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה נצחתכם נתנו לו רשות והלך ודן עמהם אמר להם מהיכן אתם מביאים ראיה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה שנאמר ^י ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו ^ז עבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי ולא עוד אלא שהרי כמה שנים שלא עברתונו אמר להם אלכסנדרוס מלכא החזירו לו תשובה אמרו לו תנו לנו זמן שלשה ימים נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה מיד ברחו והניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטועות ואותה שנה שביעית היתה שוב ^א פעם אחת באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו הרי הוא אומר ^ב וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום תנו לנו כסף וזהב שנמלתם ממנו אמר גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס אם ינצחוני אמרו להם הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם נתנו לו רשות והלך ודן עמהן אמר להן מהיכן אתם מביאים ראיה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה שנאמר ^י ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה תנו לנו שכר עבודה של ששים ריבוא ששיעבדתם במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה אמר להן אלכסנדרוס מוקדון החזירו לו תשובה אמרו לו תנו לנו זמן שלשה ימים נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה מיד הניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטועות וברחו ואותה שנה שביעית היתה ושוב פעם אחת באו בני ישמעאל ובני קטורה לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו ארץ כנען שלנו ושלכם דכתיב ^ה ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם וכתיב ^א אלה תולדות יצחק בן אברהם אמר להן גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהם לפני אלכסנדרוס מוקדון אם ינצחוני אמרו הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם נתנו לו רשות הלך ודן עמהן אמר להם מהיכן אתם מביאים ראיה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא ראיה אלא מן התורה שנאמר ^ז ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות ^ב אב שנתן אגמין לבניו בחייו ושיגר זה מעל זה כלום יש לזה על זה כלום מאי מתנות אמר ר' ירמיה בר אבא מלמד שמסר להם שם טומאה אמר ליה אנטונינוס לרבי גוף ונשמה יכולין לפטור עצמן מן הדין כיצד גוף אומר נשמה חטאת שמיום שפירשה ממני הריני מוטל כאבן דומם בקבר ונשמה אומרת גוף חטא שמיום שפירשתי ממנו הריני פורחת באויר כצפור אמר ליה אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שהיה לו פרדס נאה והיה בו בכורות

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צא.

תולעת * שיואל מן הים אחד לשצעים שנה וזוועין צדמו תכלת^א.

ולכתמלה אינו נראה בכל ההר אלא חלון אחד: ולמחר. שהגשמים

יורדין מתמלא כולו חלונות. ונראה למורי שצ"י חלון ^(א) (ראשון) משריטין כולן. אלמא יש צידו לחיות לפי שעה: **גביהא בן פסיסא.**

כך שמו והיתה לו עקמומיות בגבו כדמוכח לקמן: **ווי לבון חייבא.** אוי לכם לרשעים: **דחיי מחיס.** אותן שהן חייין רואין אנו שמתין והיאך יעלה על דעתנו שהמתים חוזרין וחיים: **דלא הוו.** אותן שלא היו מעולם ונזרין ונולדין וחייין אותן שהיו כבר לא כ"ש שחוזרין וחייין: **א"ל.** מינא: **חייבא קריס לי וכו'.** צא לקנתרו:

דימוסנאי. עוררין צעלי חמם שהיו רוצין לטעול חלק ביהודה וצירושלים:

שנאו בני אפריקא לדון וכו'.

וצמגלת תענית חשיב להו כל אותן ימים שנעשה בהן נסים לישראל וקצעים יו"ט ולהכי קאמר הכא בעשרים וארבעה בניסן לומר דיוס טוב הוא ואסור בהספד משום נס זה: **ארץ כנען** לגבולותיה. דלהך ארעא קרי ארץ כנען ואתם ירשתם שלא כדין דשלנו הוא דכנען אצינו היה: **אגטין.** כתבים שלא יטול אחד בחלק חזירו כמו שנעשה אצרהס לישמעאל שלא לטעול צמה שנתן ליצחק כלום יש לזה על זה כלום: **שם טומאה.** כשוף ומעשה שדים: בכורות

וראה שהיום ^ב אין בו אלא לגביהא בן פסיסא ווי לבון חייביא דאמרייתון מיתי חייין דחייין מיתי דמיתי חייין א"ל ווי לבון חייביא דאמרייתון מיתי לא חייין דלא הוו חיי דהוי חיי לא כ"ש א"ל חייביא קרית לי אי קאימנא בעיטנא כך ופשיטנא לעקמותך מינד א"ל אם אתה עושה כן רופא אומן תקרא ושכר הרבה תטול ת"ר ^א בעשרים וארבעה בניסן איתגמילו דימוסנאי מיהודה ומירושלים כשבאו בני אפריקאי לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו ארץ כנען שלנו היא דכתיב ^י ארץ כנען לגבולותיה וכנען אבוהון דהנהו אינשי הוה אמר להו גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס מוקדון אם ינצחוני אמרו הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה נצחתכם נתנו לו רשות והלך ודן עמהם אמר להם מהיכן אתם מביאים ראיה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה שנאמר ^י ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו ^ז עבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי ולא עוד אלא שהרי כמה שנים שלא עברתונו אמר להם אלכסנדרוס מלכא החזירו לו תשובה אמרו לו תנו לנו זמן שלשה ימים נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה מיד ברחו והניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן שביעית היתה שוב ^א פעם אחת באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו הרי הוא אומר ^ב וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום תנו לנו כסף וזהב שנמלתם ממנו אמר גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס אם ינצחוני אמרו להם הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם נתנו לו רשות והלך ודן עמהן אמר להן מהיכן אתם מביאים ראיה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה שנאמר ^י ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה תנו לנו שכר עבודה של ששים ריבוא ששיעבדתם במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה אמר להן אלכסנדרוס מוקדון החזירו לו תשובה אמרו לו תנו לנו זמן שלשה ימים נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה מיד הניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטועות וברחו ואותה שנה שביעית היתה ושוב פעם אחת באו בני ישמעאל ובני קטורה לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו ארץ כנען שלנו ושלכם דכתיב ^ה ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם וכתיב ^א אלה תולדות יצחק בן אברהם אמר להן גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהם לפני אלכסנדרוס מוקדון אם ינצחוני אמרו הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם נתנו לו רשות הלך ודן עמהן אמר להם מהיכן אתם מביאים ראיה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא ראיה אלא מן התורה שנאמר ^ז ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות ^ב אב שנתן אגמין לבניו בחייו ושיגר זה מעל זה כלום יש לזה על זה כלום מאי מתנות אמר ר' ירמיה בר אבא מלמד שמסר להם שם טומאה אמר ליה אנטונינוס לרבי גוף ונשמה יכולין לפטור עצמן מן הדין כיצד גוף אומר נשמה חטאת שמיום שפירשה ממני הריני מוטל כאבן דומם בקבר ונשמה אומרת גוף חטא שמיום שפירשתי ממנו הריני פורחת באויר כצפור אמר ליה אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שהיה לו פרדס נאה והיה בו בכורות